

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	
Knygotyros teorija	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos	
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS
Paskaitos		Konsultacijos	2 ECTS
Individualus	5 ECTS	Seminarai	

Dalyko anotacija

Dalyko tikslas – analizuoti aktualias dokumentinės komunikacijos mokslų teorijos problemas ir mokyklas, lavinti kritinius, analitinius gebėjimus, vertinant ir analizuojant istorines ir šiuolaikines knygos ir knyginkystės lauko problemas, pasitelkiant knygos ir medijų teorijas.

Dalyko turinys

Knygotyros kaip mokslo apie knygą ir knyginkystę objektas ir svarbiausios kategorijos. Knyga kaip sudėtingas sisteminis ir daugiasluoksnis darinys. Knygos esmę nusakančios sudėties, struktūros, turinio ir funkcijų kategorijos. Knygos statika ir dinamika. Gnoseologinis knygos modelis. Knyginkystės samprata.

Sisteminis knygotyros modelis. Fundamentaliosios disciplinos. Taikomosios disciplinos.

Knygos reiškinių įvairiaaspektės raiškos ir dinamiška formų kaita. Knyga ir medijos. Medijos samprata ir apibrėžimas. Medijų įvairovė. Medijų tipai ir tipologija. Knyga ir informacijos sąvoka (socialinė, semantinė, semiotinė, materialioji-daiktinė informacija). Knyga sąvokų *kontekstas*, *tekstas* ir *kūrinys* sistemoje. Knyga ir socialinės komunikacijos būdai. Leidyba ir masinės komunikacijos procesas. Knygos leidinio sąvoka. Knygos formos knygų gamybos, platinimo ir naudojimo procesuose. Leidinių tipologijos principai, pagrindiniai leidinių tipai. Knyga ir dokumentas.

Metodologinis knygos pažinimas. Knygos pažinimo lygmenys: empirinis, teorinis, filosofinis, fenomenologinis. Knygos pažinimo principai, metodai ir priemonės.

Spausdintinės knygos kultūra. Autoriaus kūrybos, teksto leidybos, gamybos, platinimo ir naudojimo procesų samprata. Knygos komunikacinė grandinė. Knygos struktūra ir architektonika (vidiniai ir išoriniai knygos elementai). Knygos konstrukcija: maketas, modulinis tinklulis, kompozicija. Leidinių tipų dizaino specifiškai: funkciniai ir estetiški kriterijai.

Skaitmeninės knygos kultūra. Skaitmeninė kūryba: naujo formato kūriniai, jų rengimo ir naudojimosi jais procesai. Internetinės galvosenos samprata. Autoriaus ir kūrinio „vartotojo“ statuso kaita. Skaitmeninės leidybos komunikacinė grandinė. Naujų medijų kokybės vertinimas. Hipertekstas.

Knygos teorinės žinios G. F. Debuvo, M. Deniso, É. G. Peignot, T. Horno, J. Ch. Brunet, F. A. Eberto darbuose. Knygotyros teorijos klasikai: K. Dziatzko, F. Eichleris, A. Harnackas, H. Kunze, P. Raabe (Vokietija), P. Otlet (Belgija), L. Živny (Čekija), N. M. Lisovskis, A. M. Loviaginas, N. Rubakinas, M. Jelnikovas (Rusija), M. Kovács (Vengrija), K. Głombiowski, K. Migońis (Lenkija) ir kt. Istorinė, funkcinė, sociologinė, semiotinė, komunikacinė, informacinė, kultūrinė knygotyros paradigmos. Nacionalinių knygotyros mokyklų formavimasis. Knygos teorija Lietuvoje. Vilniaus imperatoriškojo universiteto mokslininkų J. Lelewelio ir A. W. Bohatkiewicziaus teorinės nuostatos. E. Volterio ir V. Biržiškos bibliologijos arba knygų mokslo samprata. L. Vladimirovo ir V. Žuko knygotyros modeliai.

Studijų metodai

Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais.

Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotus klausimus.

Vertinimo metodai

Mokslinis referatas (30 000–40 000 spaudos ženklų) dalyką kuriojančių dėstytojų suformuluotų klausimų pagrindu. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.
Pagrindinė literatūra
BIRŽIŠKA, Vaclovas. <i>Knygotyros darbai</i> . Sud. Genovaitė Raguotienė, Bronius Raguotis. Vilnius: Pradai, 1998. 451 p. ISBN 9986776414.
BOHATKIEWICZIUS, Aleksandras Wiktoras. <i>Veikalas apie visuotinę bibliografiją</i> . Sud. Alma Braziūnienė, Aušra Navickienė, Sondra Rankelienė. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2004. 270 p. ISBN 9986196582.
DOVNAR, Larisa. Knyga ir dokumentas: klausimo kaina. <i>Knygotyra</i> , 2011, t. 57, p. 38–48.
DURHAM, John Peters. <i>Kalbėjimas vėjams. Komunikacijos idėjos istorija</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004. 355 p. ISBN 9986393167.
JELNIKOVAS, Michailas. Knygos metodologija (mokslotyrinis aspektas) / iš rusų kalbos vertė Julija Gorbaniova ir Aušra Navickienė. <i>Knygotyra</i> , 2011, t. 57, p. 7–36. Prieiga internetu: http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1492/880 .
JELNIKOVAS, Michailas. Knygos fenomenas (Teorinis-gnoseologinis aspektas) / iš rusų kalbos vertė Julija Gorbaniova ir Aušra Navickienė. <i>Knygotyra</i> , 2006, t. 46, p. 36–52.
KIRTIKLIS, Kęstutis. Medializacijos teorijos statuso komunikacijos tyrimuose problema. <i>Informacijos mokslai</i> , 2015, t. 71, p. 25–34.
<i>Knygotyra: vadovėlis</i> . Sud. Domas Kaunas. 2-asis leid. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 25–54, 67–87, 146–184. ISBN 9789986199281.
LELEWELIS, Joachimimas. <i>Dvejetas bibliografinių knygų</i> . 3 tomai. Vilnius: Versus aureus, 2011–2016. ISBN 9789955343400
LELIKOVA, Natalija. The Development of Book Science in Russia in the Nineteenth Century and First Third of the Twentieth Century. <i>Solanus</i> , 2001, Vol. 15. (Lelikova, N. K. Stanovlenije i razvitije knigovedčeskoj i bibliografičeskoj nauk v Rosiji v XIX–pervoj treći XX v. Sankt-Peterburg, 2004. 415 p.)
LIEPAITĖ, Inga. Lietuvos knygotyros mokyklos koncepcijų raiška akademiniuose kursuose. <i>Knygotyra</i> , 2010, t. 54, p. 93–110. Prieiga internetu: http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/51/articles/3585/public/93-110.pdf
McLUHAN, Marshal. <i>Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai</i> . Iš anglų kalbos vertė Daina Valentinavičienė. Vilnius: Baltos lankos. 2007, p. 26–86. ISBN 9955584076.
<i>Medijų kultūros balsai: teorijos ir praktikos</i> . Sud. Vytautas Michelkevičius. Vilnius: MENE, 2009. 291 p.
MIGON, Krzysztof. Apie knygotyros istorijos tyrimų poreikį ir naudą: mokslotyrinės analizės bandymas (rusų k.). <i>Knygotyra</i> , 2013, t. 60, p. 19–32. Prieiga internetu: http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1375/777 .
MIGON, Krzysztof. Bibliologia – nauka o kulturze książki. <i>Nauka</i> , 2005, Nr. 2, p. 49–57. Prieiga internetu: http://www.pan.poznan.pl/nauki/N_205_05_Migon.pdf
MIGON, Krzysztof. <i>Nauka o książce: Zarys problematyki</i> . Wrocław, 1984. 319 s. ISBN 8304017067
MURRAY, Padmini Ray; SQUIRES, Claire. Skaitmeninės leidybos komunikacinė grandinė. <i>Knygotyra</i> , 2014, t. 62, p. 18–46.
NAVICKIENĖ, Aušra. Eduardas Volteris ir XX a. pradžios knygos mokslo institucionalizacija. <i>Knygotyra</i> . 2019, t. 73, p. 230–263. DOI: 10.15388/Knygotyra.2019.73.39
NAVICKIENĖ, Aušra. Joachimimas Lelewelis – knygotyros ir kai kurių kitų komunikacijos ir informacijos mokslų kūrėjas Lietuvoje. <i>Knygotyra</i> , 2013, t. 60, p. 33–62. Prieiga internetu: http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/1374 .
NAVICKIENĖ, Aušra. Knygotyros raida Lietuvoje: periodizacija ir chronologija. <i>Knygotyra</i> , 2006, t. 46, p. 9–35.

NAVICKIENĖ, Aušra. Vilniaus universiteto Bibliologijos katedra 1940–1943 metais. <i>Knygotyra</i> , 2007, t. 48, p. 22–36. Prieiga internetą: http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/8109/5980 .			
TANSELLE, G. Thomas. <i>Bibliographical Analysis. A Historical Introduction</i> . Cambridge: University Press, 2009. 167 p. ISBN 9780521757621.			
WEEL, Adriaan van der. Susidūrimas su internetine galvosena. <i>Knygotyra</i> , 2014, t. 63, p. 7–16. Prieiga internetu: http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/view/4012/2774 .			
WEEL, Adriaan van der. <i>Changing our Textual Minds: Towards a digital order of knowledge</i> . New York: Manchester University Press, 2011. 234 p. Prieiga internetu: http://www.let.leidenuniv.nl/wgbw/research/Weel_Articles/Weel_Changing_MUP.pdf .			
ŽUKAS, Vladas. <i>Lietuvių knygotyros bruožai</i> . Vilnius: Mokslas, 1989. 227 p. ISBN 5420000946.			
ŽUKAS, Vladas. <i>Gyvenimas knygai. Vaclovas Biržiška</i> . Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2012. 582 p. ISBN 9786094591013.			
Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Pedag. Vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Aušra Navickienė	Dr.	Prof.	NAVICKIENĖ, Aušra. Eduardas Volteris ir XX a. pradžios knygos mokslo institucionalizacija. <i>Knygotyra</i>. 2019, t. 73, p. 230–263. DOI: 10.15388/Knygotyra.2019.73.39. NAVICKIENĖ, Aušra. Publishing in national languages in the 19th century: the case of the Baltic region. In <i>Kultura książki w humanistycznej wspólczesnej</i>. Red. Bożena Koredczuk, Kamila Augustyn. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2018, p. 163–173. ISSN 0239-6661. ISBN 9788322935965. NAVICKIENĖ, Aušra. Формирование наук о книге и Виленский университет в первой трети XIX в. In <i>Беларуская кніга ў кантэксце сусветнай кніжнай культуры. Вып. 7. Нараджэнне кнігазнаўчай думкі і паўстанне навукі пра кнігу : vitae parallelae</i> : зб. навук. прац, прысвеч. 500-годдзю беларускага кнігадрукавання / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; склад. Л. І. Доўнар, Т. А. Самайлюк. Мінск : БДУКМ, 2017. p. 52–74. ISBN 9789855221945. NAVICKIENĖ, Aušra. Joachimas Lelewelis ir jo <i>Dvejetas bibliografinių knygų</i>. Iš LELEWELIS, Joachimas. <i>Dvejetas bibliografinių knygų</i>. T. 3: studija ir anotuota asmenvardžių rodyklė. Studijos autorė Aušra Navickienė; anotuotą asmenvardžių rodyklę sudarė Vidas Račius, Viktorija Vaitkevičiūtė; leidinio redaktorių kolegija: Domas Kaunas, Alma Braziūnienė, Aušra Navickienė. Vilnius: Versus Aureus, 2016, p. 13–114, 475–484. ISBN 9789955346517.

			NAVICKIENĖ, Aušra. "Contrafaction" in Lithuanian book publishing in the first two-thirds of the nineteenth century: The publication of <i>Apej brostwą blaivystes. Lingua Franca: The History of the Book in Translation</i> [interaktyvus]: The Society for the History of Authorship, Reading and Publishing, SHARP, 2016, Issue 2 (Eastern Europe and the Baltic States), [p. 1–18]. Prieiga internetu: http://www.sharpweb.org/main/wp-content/uploads/2016/06/Navickiene_Paper.pdf .
Domas Kaunas	Habil. dr.	Prof.	KAUNAS, Domas; REKAŠIŪTĖ, Kotryna; STRUNGYTĖ-LIUGIENĖ, Inga. Zur geistigen Bildung, Schrift- und Buchkultur der Angehörigen der Gemeinschaftsbewegung Preußisch-Litauens. <i>Annaberger Annalen über Litauen und deutsch-litauische Beziehungen</i> , Nr. 27, p. 26–61. Prieiga internetu: http://annaberger-annalen.de/jahrbuch/2019/5_Surinkimininkai_AA27.pdf .
			<i>Aš esu Etmės Evė. Ieva Simonaitytė amžininkų liudijimuose.</i> Simonaitistikos šaltinių publikacija. Liudijimus užrašė, rinkinį sudarė ir parengė leisti Domas KAUNAS. Antroji laida. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2019. 332 p. : iliustr. ISBN 9786090701027.
			KAUNAS, Domas. Kristupas Sturys (Christoph Sturies) Preußisch-litauischer Pfarrer zwischen Amt und nationaler Identität. <i>Annaberger Annalen über Litauen und deutsch-litauische Beziehungen</i> , 2018, no. 26, p. 184–206.
			KAUNAS, Domas. Adamo Honory'io Kirkoro knygų leidyba lietuvių kalba Rusijos imperijos įvesto lietuviškosios spaudos draudimo laikais. <i>Knygotyra</i> , 2018, t. 71, p. 71–102.
			KAUNAS, Domas. Rašytojos Ievos Simonaitytės 120-metis: atmintis, paveldas ir komunikacija. <i>Knygotyra</i> , 2018, t. 70, p. 219–261.
Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2021 m. vasario 15 d., protokolo Nr. (4.10) 160000-KT-42			
Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė			